

รายงานสรุปผลการเข้ารับการพัฒนาความรู้
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัด สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘

เรียน ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก

ด้วยข้าพเจ้า นายต่อศักดิ์ หลวงโปธา ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ สังกัด สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘ กรมพัฒนาที่ดิน ได้เข้ารับการพัฒนาความรู้ หลักสูตร “แหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน รุ่นที่ ๑/๒๕๖๘” ระหว่าง วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ถึงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เป็นเวลา ๑ วัน ณ ระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจัดโดย กองการเจ้าหน้าที่ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้เข้ารับพัฒนาความรู้ หลักสูตรดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานสรุปผลการพัฒนาความรู้ เพื่อโปรดพิจารณา ดังนี้

๑. การพัฒนาความรู้ ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อ

เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้ทราบถึงความเป็นมา วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงานและหน้าที่ผู้อบรม ในการดำเนินโครงการฯ รวมถึงประโยชน์ของโครงการฯ และส่งเสริมโครงการดังกล่าวให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นาและบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้โดยใช้น้ำจากแหล่งน้ำดังกล่าว

๒. เนื้อหาและหัวข้อวิชาของการพัฒนาความรู้ มีดังนี้

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมพัฒนาที่ดินจัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ

๑. ขั้นตอนการติดตามผลการดำเนินงาน

๑) ชี้แจงการจัดทำแผน/ผล การดำเนินงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ และหน่วยงานจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปี เป็นรายเดือน

๒) จัดทำระบบการติดตามผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายงบประมาณ ของกรมพัฒนาที่ดิน

๓) หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานแล้วเสร็จประจำเดือน หากยังดำเนินงานไม่แล้วเสร็จตามแผน ให้รายงานชี้แจงปัญหาอุปสรรค

๔) จัดเก็บ และรวบรวมข้อมูลแผน/ผล การดำเนินงานของทุกหน่วยงาน

๕) วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำเอกสารรายงานงบประมาณ แผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ไตรมาส ๑,๒,๓ และ ๔

ขั้นตอนการประเมินผล

๑) ศึกษารายละเอียด และจัดทำโครงร่างการประเมินผลโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๒) วางแผนการเก็บข้อมูล

๓) ดำเนินการเก็บข้อมูล

- ๔) บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถาม
- ๕) วิเคราะห์และประมวลข้อมูล
- ๖) แปรผลข้อมูลและแสดงตารางผล
- ๗) เขียนรายงานการประเมินผล และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์
- ๘) ตรวจสอบคุณภาพรายงานการประเมินผล
- ๙) จัดทำรูปเล่มเพื่อเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระบบเครื่องมือการติดตาม – ประเมินผล

- ๑) ระบบการรายงานแผน/ผลการปฏิบัติงาน สงป.๓๐๑
- ๒) ระบบติดตามประเมินผลด้านน้ำ Thai Water Assessment
- ๓) ระบบฐานข้อมูลแผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ BB EvMIS
- ๔) ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ eMENSCR

ประโยชน์ของโครงการฯ ทำให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นแหล่งต้นตุน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วงเกษตรกรมีพื้นที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อ และมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ

๒. หลักการบันทึกข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขต

โปรแกรมระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายโครงการ ไปจนถึงการสรุปข้อมูลความสำเร็จของการดำเนินโครงการ มีเครื่องมือต่าง ๆ ช่วยให้เกษตรกรสามารถส่งคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้อย่างสะดวกผ่านระบบออนไลน์ และทุกหน่วยงานของกรมพัฒนาที่ดินที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสามารถทำงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และตรวจสอบได้

ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานที่ได้รับการจัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนทราบกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้งานกลุ่มใดบ้าง ผู้ใช้งานแต่ละกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาและบันทึกข้อมูลส่วนใด รวมถึงทิศทางการไหลของข้อมูลที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการดำเนินโครงการ

ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับผู้ใช้งาน ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑) เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ๒) สถานีพัฒนาที่ดิน ๓) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตและ ๔) กองแผนงาน

โปรแกรมระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนการทำงานในด้านต่าง ๆ ทั้งในเรื่องการรวบรวมข้อมูล การนำเสนอข้อมูลเพื่อช่วยประกอบการตัดสินใจ รวมถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ หวังว่าหลังจากที่ได้เรียนรู้กระบวนการทำงานของระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานนี้แล้ว ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจภาพรวมของการดำเนินโครงการได้ชัดเจนขึ้น

การคัดเลือกพื้นที่ และรูปแบบการก่อสร้างแหล่งข้อมูล ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออก, เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน, พื้นที่ที่จะดำเนินการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำและในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร

รูปแบบการก่อสร้างสระน้ำ คือ แหล่งเก็บกักน้ำฝน หรือน้ำซับที่ไหลซึมออกมาจากดิน โดยการ
ขุด

ดินออกให้เป็นที่สำหรับขังน้ำ ให้มีขนาดความจุตามปริมาณน้ำที่ต้องการจะเก็บกักไว้ใช้

งานดินขุด คือ การขุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้าง ตามที่
กำหนดในแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

ข้อ ๑. ลาดด้านข้าง การขุดดินจะต้องมีความมั่นคงไม่เกิดการสั่นไถลของลาดตลิ่ง การขุดดิน
ความลึกไม่เกิน ๓ เมตร สามารถใช้ลาดด้านข้าง ๑ : ๑ , ๑ : ๑.๕ และ ๑ : ๒ การกำหนดความลาดด้านข้างของ
ดินขึ้นอยู่กับชนิดของดินที่จะขุด โดยมีข้อกำหนดว่าดินเหนียวปนทรายควรมีลาดด้านข้าง ๑ : ๒

ข้อ ๒. ความลึก การขุดดิน หากลึกเกิน ๓.๐๐ เมตร ต้องปฏิบัติตาม กฎหมายว่าด้วยการขุดดิน
และถมดิน

ข้อ ๓. การขุดดินใกล้แนวเขตที่ดินของผู้อื่น จะต้องมียะยะของขอบสระน้ำ ห่างจากแนวเขตที่ดิน
ผู้อื่น ไม่น้อยกว่าสองเท่าของความลึกสระน้ำ และนำดินที่ขุดมาถมเป็นคัน ล้อมรอบสระน้ำหรือปรับพื้นที่ภายใน
แปลงให้เรียบร้อย

ข้อ ๔. ในการขุดดิน ถ้าพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์ หรือแร่ ที่มีคุณค่าทาง
เศรษฐกิจหรือทางการศึกษาในด้านธรณีวิทยา ให้ผู้ขุดดิน ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

รูปแบบสระน้ำขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระน้ำมาตรฐานความจุ
๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณ
ปริมาณดินขุด โดยการพิจารณาจากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความกว้าง ความยาว และความลึกของสระ
น้ำเมื่อมีปริมาตรดินขุด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ที่ความลาดด้านข้างต่างๆ กัน

๓. กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่

ข้อ ๑ การรับสมัครเกษตรกร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนา
ที่ดิน www.ddd.go.th ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่

ข้อ ๒ การตรวจสอบพื้นที่ ตรวจสอบเอกสารสิทธิ์ที่ดิน พื้นที่อยู่นอกเขตชลประทาน มี
ประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำมีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลี้ยงพื้นที่ดินทรายจัด พื้นที่ดินเค็ม
พื้นที่มีก้อนหินขนาดใหญ่

ข้อ ๓ การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ

กรณีที่ ๑: สละสิทธิ์ก่อนทำสัญญา

๑) เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์
พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการฯ

๒) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกรายชื่อเกษตรกรที่มีความพร้อมที่จะ
ดำเนินการขุดสระน้ำ ตามลำดับคำขอ ภายในพื้นที่ตำบลเดียวกันเพื่อเข้ารับสิทธิ์แทน

๓) สถานีพัฒนาที่ดินเสนอรายชื่อเกษตรกรสละสิทธิ์ และรับสิทธิ์แทน ต่อผู้อำนวยการ
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๔) ดำเนินการทำสัญญา จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบ

กรณีที่ ๒: สละสิทธิ์หลังจากการทำสัญญา

๑) เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์
พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการต่อเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน

๒) เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน ตรวจสอบข้อเท็จจริง และทำบันทึกรายงานต่อประธาน
คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เพื่อทราบ

๓) เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงานตรวจสอบ คัดเลือกและเสนอรายชื่อเกษตรกรรายใหม่เพื่อรับสิทธิ์แทน และทำรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างเสนอต่อผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) เพื่อทราบและขออนุมัติแก้ไข เปลี่ยนแปลงรายชื่อแนบท้ายสัญญา

๔) ผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) อนุมัติ และส่งรายงานการขอยกเลิกแทนที่เสนอผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๕) แจ้งผู้รับจ้าง เพื่อแก้ไขสัญญา

๖) ดำเนินการตามสัญญาที่แก้ไขแล้ว

๔. การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๑) ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และมอบหมายผู้ควบคุมงาน/ผู้ช่วยควบคุมงาน ตามหนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๒/๐๑๘๙๐๙ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

๒) ผู้ควบคุมงาน คือ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ เป็น ผู้ตรวจสอบควบคุมตำแหน่งการขุด ขนาดของสระน้ำ ตามกำหนด และตามรูปแบบที่กำหนด สระน้ำที่มีความลึกมากกว่า ๓ เมตร การควบคุมงานต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๓) กรณีที่การก่อสร้างต่อพื้นที่ มีจำนวนมากเกินกว่าที่เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาที่ดิน ที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ จะสามารถเข้ามาควบคุม ตรวจสอบการทำงานของผู้รับจ้างได้ทั้งหมด ให้เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาที่ดิน ขอความร่วมมือจากหมอดินอาสาและเกษตรกรเจ้าของสระน้ำ เป็นผู้ช่วยควบคุมงาน ดูแลการทำงานของผู้รับจ้างให้เป็นไปตามขนาดและรูปแบบที่กำหนด การมอบหมายหมอดินอาสาให้เป็นผู้ควบคุม กำกับดูแล การดำเนินงานของผู้รับจ้าง ต้องมีหนังสือมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินประจำจังหวัดนั้นๆ ควบคุมระยะเวลาดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญาการจ้าง และจัดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวันพร้อมผลการปฏิบัติงาน หากพบปัญหาจากการควบคุมงาน ให้รายงานต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง

เมื่อการขุดสระน้ำเสร็จสิ้น ให้ส่งใบมอบงานจากผู้รับจ้างที่ผู้ควบคุมงานลงนามในเอกสารส่งให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

๕. การติดตามผลการขุดสระน้ำ

๑) ตรวจสอบการปฏิบัติงาน

๒) ออกตรวจงาน (คณะกรรมการฯ หรือกรรมการที่ได้รับมอบหมาย)

๓) ตรวจผลงาน ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงาน

๔) รายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบและสั่งการ

๕) การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ และบูรณาการบูรณาการการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้ตนเอง ได้แก่

เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานและได้เรียนรู้ขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการฯ เข้าใจหน้าที่ของผู้อยู่บมในการปฏิบัติงานสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

๔. แนวทางในการนำความรู้ ทักษะที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้ฯ ครั้งนี้ ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน มีดังนี้

นำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ภายในงานที่เกี่ยวข้องและเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากโครงการฯ รวมทั้งเพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วงหรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้

๕. ปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำความรู้ และทักษะที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

เกษตรกรบางรายไม่เข้าใจและไม่พยายามจะเข้าใจในสิ่งที่เจ้าหน้าที่แนะนำในข้อปฏิบัติของโครงการฯ และไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมหลังการชุดสระ เช่น ไม่ปรับปรุงบำรุงดินตามคำแนะนำ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ พืชไม่เจริญเติบโต

๖. ความต้องการการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา เพื่อส่งเสริมให้สามารถนำความรู้และทักษะ ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผล

ต้องการให้จัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานอย่างละเอียดในทุกหัวข้อ รายละเอียดของแบบก่อสร้าง รวมทั้งการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐของโครงการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงชื่อ)

(นายต่อศักดิ์ หลวงโปธา)

นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ